

BR-5851

Seat No. _____

B. Ed. (Part - I) (Sem. I) Examination

May/June - 2014

**EDCC-101 : Philosophical Foundations of
Education**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે, વિકલ્પો આંતરિક છે.
(૨) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
(૩) બિનજરૂરી લાંબા જવાબો ક્ષતિ ગણાશે.

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં લખો. ૧૬

- (૧) “સર્વાંગી વિકાસ માટે કેળવણી જેવું કોય માધ્યમ નથી” આ વિધાનની યથાર્થતા સ્પષ્ટ કરી ઔપચારિક અને અનૌપચારિક કેળવણીનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (૨) તત્ત્વજ્ઞાનની ત્રણ વ્યાખ્યાઓ જણાવી તત્ત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ અને તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (૩) કેળવણીનો વ્યાપક અને સંકુચિત અર્થ સ્પષ્ટ કરતી વ્યાખ્યાઓ જણાવી પ્રગતિવાદના સંદર્ભમાં બન્ને પ્રકારની કેળવણીનું વ્યક્તિના સમતોલ વિકાસમાં પ્રદાન ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

૨ નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં ૧૫ લખો.

- (૧) જે. કૃષ્ણમૂર્તિએ ભારતમાં સ્થાપેલ ચાર સંસ્થાઓ જણાવી (૧) હેતુઓ અને (૨) શિસ્તને ધ્યાનમાં રાખી તેમના શૈક્ષણિક ફાળાની ચર્ચા કરો.
- (૨) નિરંતર શિક્ષણ એટલે શું ? જીવનમાં તેનું મહત્વ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (૩) મહર્ષિ અરવિંદની દૃષ્ટિએ કેળવણીમાં 'શિક્ષક' અને બાળકનું સ્થાન ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (૪) ડૉ. રાધાકૃષ્ણનની દૃષ્ટિએ કેળવણીમાં "વિશ્વબંધુત્વ" અને "ચારિત્ર્ય નિર્માણ" ધ્યેયની ચર્ચા કરો.
- (૫) ગિજુભાઈ બધેકાની દૃષ્ટિએ "અભ્યાસ ક્રમમાં સમાવિષ્ટ બાબતો" અને "શાળાનું વાતાવરણ" વિષે ચર્ચા કરો.

૩ નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં આપો: ૧૫

- (૧) આદર્શવાદના ત્રણ પાશ્ચાત્ય અને ત્રણ ભારતીય વિચારવાદીઓ જણાવી, આદર્શવાદનું સ્વરૂપ સમજાવી તેની દૃષ્ટિએ અભ્યાસક્રમની ચર્ચા કરો.
- (૨) પ્રકૃતિવાદનાં ત્રણ સ્વરૂપો જણાવી પ્રકૃતિવાદની વિશેષતાઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
- (૩) દૂરવર્તી શિક્ષણના લાભ અને ગેરલાભની ચર્ચા કરો.
- (૪) વ્યવહારવાદ પ્રમાણેનું શિક્ષણ વર્તમાન સમયમાં કેવી રીતે ઉપયોગી બની શકે તે વિગતે સમજાવો.
- (૫) કેળવણીની દ્વિધ્રુવી અને ત્રિધ્રુવી પ્રક્રિયાનું સ્વરૂપ સમજાવો.

- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ ૨૦૦ શબ્દોમાં આપો. ૧૫
- (૧) અવૈધિક શિક્ષણનું સ્વરૂપ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (૨) ભવિષ્યશાસ્ત્રની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી વ્યક્તિ વિકાસ માટેના સંભવિત અભ્યાસક્રમમાં રાખવી પડનારી કાળજીની ચર્ચા કરો.
- (૩) ઔપચારિક અને અનૌપચારિક કેળવણીની ચાર ચાર મર્યાદાએ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (૪) શિક્ષણની પ્રક્રિયાનું Input અને Output જણાવી સક્ષમ માનવ બનાવવા શું શું કરવું જોઈએ તે જણાવો.
- (૫) “Learn with Earn” કેળવણી સાર્થક બનાવવા, તેવા વ્યક્તિઓને તમે શું માર્ગદર્શન આપશો ? તેની નોંધ કરો.

- ૫ (અ) નીચેના દરેક પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. ૬
- (૧) ‘અતિમનસ’ શબ્દ જેમની સાથે સંકળાયેલ છે તે તત્ત્વચિંતકનું નામ, જન્મ તારીખ, જન્મ સ્થળ અને માતાપિતાનું નામ લખો.
- (૨) ‘તત્ત્વજ્ઞાન કેળવણીને દિશા સૂચન કરે છે’ વિધાનની યથાર્થતા ચાર જ વાક્યમાં સ્પષ્ટ કરો.
- (૩) ડૉ. રાધાકૃષ્ણનના મતે શિક્ષણની ચાર મુખ્ય પધ્ધતિઓ જણાવી, એક એક વાક્યમાં પરિચય કરાવો.
- (બ) નીચેના દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપો. ૩
- (૧) “માબાપને” અને “વાર્તા કહેનારને” પુસ્તકના રચયિતા જણાવો.
- (૨) માનસ અને અતિમાનસ વચ્ચેની કડી કઈ છે ?
- (૩) બધી વિદ્યાઓમાં દીપક સમાન એટલે.....(ખાલી જગ્યા પૂરી કરો.)

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory, options are internal.
(2) Figures to the right indicate marks.
(3) Unduly length answer are considered as descredit.

1 Answer any two of following questions in **16**
300 words :

- (1) No any midium like education about to all round development. Discuss this sentence validity and clarify deference between formal and informal education.
- (2) State three definitions of philosophy and clarify relation and deference between philosophy and education.
- (3) State definitions of wider and nerrow meaning of education and explain importance of its to creat balanced development in reference progressivism.

2 Answer any three of the following questions in **15**
200 words :

- (1) State four Institutes established by J. Krishna Murti in Inida and discuss his educational contribution about :
 - (1) Objectives
 - (2) Discipline.

- (2) What is continuous education explain its importance with examples.
- (3) Clarify the place of "Teacher" and "child" in education an according "Maharshi Arvind".
- (4) Discuss about Aims (1) "World brotherhood" and (2) "Construct character" an according Dr. Radhakrishnan.
- (5) Discuss in detail about includ main points in curriculum and "School environment'.

3 Answer any three of the following questions in **15**
200 words :

- (1) State three western and three Indian thinkers of Idialism and clarify form of Idialism and discuss baout its curriculum.
- (2) Show three forms of Naturalism and state its characteristics and limitations.
- (3) Discuss advantage and disadvantage of distance education.
- (4) Explain in detail "How useful pragmatism education in current period ?
- (5) Explain form of bipolar and tripolar education process.

4 Answer any three of the following questions in 200 words : 15

- (1) Explain form of non formal education with examples.
- (2) Clarify concept of futurology and discuss about which type care will keep in mind about curriculum for personality development.
- (3) Explain four delimitations of each formal and in formal education with illustrations.
- (4) State input and output of process of education and state what should be done to make powerful person.
- (5) To success aim of education 'Learn with Earn" which points given by you as guidance. Make brief not about its.

5 (a) Answer the following questions 16

- (1) 'अतिमनस' Word concern with whom, give his name, birth date, birth place and name of his mother father.
- (2) "Philosophy give proper direction to education" clarify validity of this sentence only in four sentences.
- (3) State four main methods and introduce each in one one sentence.

(b) Answer the following questions :

3

- (1) State writer of “मा बापने” To mother father and “वार्ता कहेनारने” to story speaker books.
 - (2) Which Joint ring between ‘मानस’ - mind and “अतिमानस”
 - (3) "In all 'vidyas like lamp" means _____ (Fill blank and complet sentence)
- _____